

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

logia, quam hinc in via acquiritur, & quam diximus remanere in patria; & ista est formaliter discursiva, ex principiis enim lumine gloriæ cognitis, & in Deo manifestatis, per discursum, & lumen naturale intellectus, deducit conclusiones quas per proprias species cognoscit extra verbum; & sic lumen gloriæ non concurrat immediatè ad assensum illarum, sed median- te lumine naturali intellectu discurrentis, & ratio- cinantis circa principia clarè cognita, & in verbo manifestata: undè talis scientia non est perfectè nec entitativè supernaturalis, sed im- perfectè tantum, & radicaliter, seu præsuppo- sitivè, ut infra ostendemus, de Theologia ex- istente in nobis viatoribus, quæ deducit suas conclusiones ex principiis obscurè revelatis. B

Tertia tandem scientia est purè naturalis, quam Beati habent de rebus naturalibus, per princi- pia lumine naturali nota; & hæc est multiplex specie, juxta diversitatem specificam objecto- rum circa quæ versatur, & remanet in Dæmoni- bus: quia in illis, ut docet Dionysius, omnia natu- ralia integra remanere.

Inferes secundò: illos qui hinc in via fuerunt Theologi (cæteris paribus) plura cognoscere in patria extrà verbum, per proprias species, hinc in via proprio labore & studio comparatas, quam alios qui non fuerunt Theologi. Quia (ut ostendi- mus) habitus Theologiæ in via acquisitus, remanet in patria, & se extendit ad ea omnia clarè videnda, quæ in via obscurè cognoscebat.

Inferes tertio: Theologiam quam hinc in via acquiritur, non remanere in patria, solum ad ornatum, sed etiam ad exercitium. Ut enim expo- situm in quarto notabili, illi habitus remanent in patria, non solum ad ornatum, sed etiam ad exercitium, quorum exercitium non est in- compossibile cum statu beatitudinis: at discurre- re, & per lumen naturale intellectus, ex articulis fidei clarè visis, & in verbo manifestatis, con- clusiones inferre, non repugnat statui beatitu- dinis: sicut cognitio vespertina, quam Angeli habent de rebus, secundum quod habent esse in propria natura, non repugnat cognitioni matu- tinæ, per quas illas cognoscunt secundum quod habent esse in verbo: ergo habitus Theologiæ remanet in patria, non solum ad ornatum, sed etiam ad exercitium.

S. IV.

Præcipue objectiones solvuntur.

17 **O**bjicies primò contra primam conclusio- nem: Scientia subalternans teste Aristote- lei. Post. debet dicere propter quid de princi- piis subalternantis, id est debet illa demonstra- tivè probare; undè communiter dicitur, *Vbi desinit Physicus, ibi incipit Medicus*: id est conclusio- nes scientiæ subalternantis, qualis est Physica, debent esse principia subalternatæ, qualis est Medicina: sed scientia Dei & Beatorum, non dicit propter quid de principiis Theologiæ; quia illa sunt articuli fidei, qui sunt in demonstrabi- les, nec possunt probari per causam: ergo &c.

Confirmatur scientia subalternans non debet attingere veritates, & conclusiones, quæ in sub- alternata demonstrantur, alioquin illæ scientiæ non distinguerentur: sed scientia Dei, cum sit infinita, attingit veritates, & conclusiones quæ demonstrantur in nostrâ Theologia: ergo &c.

Ad objectionem respondeo majorem esse veram in scientiis discursivis, quales sunt scien-

tiæ subalternantes ordinis naturalis, secus autè quando subalternans non est discursiva, ut con- tingit in proposito. Unde ad salvandam subal- ternationem Theologiæ, ad scientiam Dei & Beatorum, sufficit quod in illis articuli nostræ fidei notificentur & clarè cognoscantur, non autè requiritur quod demonstrantur. Adde quod, in scientia Dei & Beatorum, demonstrantur plures articuli nostræ fidei (ut quod Deus sit trinus in personis, omnipotens, æternus &c.) per natu- ram divinam, tanquam per causam virtuales, seu rationem à priori Divinorum Attributorum: licet enim scientia Dei & Beatorum non sit for- maliter discursiva, virtualiter tamen discurret, quatenus unico & simplicissimo intuitu videt effectus in causis, & conclusiones in principiis.

Ad confirmationem dicendum est primò: majorem esse veram, quando scientia subalter- nans est finita & limitata, quales sunt scientiæ subalternantes ordinis naturalis: secus verò, si sit infinita, & comprehensiva, qualis est scientia Dei: tunc enim debet ad omnia se extendere, nec solum attingere principia, sed etiam con- clusiones scientiæ subalternatæ.

Secundò dici potest, majorem esse quidem veram in scientiis naturalibus, propter idem lu- men naturale, & eundem modum procedendi, qui in illis reperitur; non tamen in supernatu- ralibus, ratione opposita; sufficit enim ad di- versitatem, & subalternationem scientiarum, quod procedant sub diversa ratione formali, si- ve sub diverso lumine, quorum unum depen- deat & subordinetur alteri, ut contingit in no- stra Theologia, respectu scientiæ beatæ.

Objicies secundò: omnis scientia subalterna- 18 ta habet objectum contractius, quam subalter- nans, ut constat in Musica, & Perspectiva, quæ limitant & contrahunt objectum Arithmeti- cæ & Geometriæ, per aliquam differentiam acci- dentalem, quam illi superaddunt: sed Theolo- gia habet idem omnino objectum, ac scientia Dei, & Beatorum, scilicet Deum sub ratione Deitatis, ut constabit ex dicendis articulo se- quenti: ergo ipsi non subalternantur.

Respondeo primò, majorem esse veram, quando scientia subalternans versatur circa ob- jectum finitum & limitatum: tunc enim subal- ternata debet illud contrahere, per aliquam dif- ferentiam accidentalem, ratione cuius habeat novam scibilitatem, & sit radix novarum pro- prietatum, quæ in illa demonstrantur: secus au- tem quando subalternans versatur circa ob- jectum infinitum, & illimitatum; illud enim, ra- tione suæ infinitatis, sine additione alicujus dif- ferentiæ accidentalis, plures habere potest mo- dos cognoscibilitatis, & scibilitatis, ratione quorum, prout substat diversis luminibus, di- versas potest terminare scientias, ut antea ex- posuimus.

Respondeo secundò, quod licet Deus sit in se simplicissimus, ut tamen subest lumini gloriæ, sub qua ratione est objectum scientiæ Beato- rum, magis latè patet, & pluram in eo cognos- cuntur, quam ut subest lumini fidei, & obscuræ revelationis, sub qua ratione est objectum no- stræ Theologiæ: quare illa habet objectum contractius, & minùs latè patens, quam scientia Beatorum cui subalternatur.

Objicies tertio: non est propriè subalternatio inter scientiam & habitum primorū principio- rum, ut docent Philosophi, quando agunt de sub-

subalternatione scientiarum: sed scientia beata A est habitus primorum principiorum respectu Theologiae, cum per lumen gloriae, & visionem beatam, articuli fidei, qui sunt principia nostrae Theologiae, manifestentur, & revelentur: ergo inter Theologiam, & scientiam beatam, non est vera & propria subalternatio.

Respondeo scientiam beatam habere simul rationem scientiae subalternantis, & habitus primorum principiorum, respectu nostrae Theologiae: quatenus enim uno & simplici intuitu, fertur in essentiam divinam, & in omnia quae in ea sunt formaliter, habet rationem habitus principiorum; in quantum vero sic videt essentiam divinam, eiusque attributa, ut cognoscat unam esse causam virtuales, & rationem à priori alterius, habet rationem scientiae; & ipsi hoc modo, sumptim dicimus Theologiam nostram proprie subalternari.

20 Obijcies ultimò contra secundam conclusionem: Apostolus 1. ad Corinth. 13. docet quod in Caelo lingua cessabit. & scientia destruetur: Ergo Theologia non remanebit, sed destruetur in patria.

Confirmatur: adveniente perfecto, evacuetur imperfectum, ut ibidem dicit Apostolus: sed Theologia nostra, cum sit obscura, & invidens, est cognitio imperfecta: ergo destruetur, adveniente visione beatifica, quae est perfecta cognitio.

Respondeo quod sicut quando Scriptura dicit, quod elementa post diem iudicii dissolventur: hoc non intelligitur de destructione quantum ad substantiam, sed solum quantum ad statum, vel modum, quatenus scilicet mutabuntur in statum perfectiorem: ita similiter quando Apostolus dicit, quod scientia destruetur, hoc non debet intelligi de destructione quantum ad substantiam, sed solum quantum ad modum obscuritatis, vel invidentiae, quem nunc habet, vel quantum ad modum operandi imperfectum, scilicet per conversionem ad phantasmata, & per species à sensibus acceptas: uterque enim hic modus cognoscendi in patria destruetur, quia tunc (ut docet D. Thomas, super hunc locum Apostoli) non erit ex necessitate, sed ex electione, conversio ad phantasmata. Et hunc esse sensum Apostoli patet satis ex contextu litterae, subdit enim: *Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.* Quod statim probat exemplo parvulorum, quorum imperfecta sapientia, & loquela destruitur cum aetate: non enim destruitur eorum sapientia & loquela simpliciter, sed quantum ad imperfectionem; quia adulti melius sapiunt & loquuntur.

Ad confirmationem dicendum cum eodem S. Doctore 1. parte quaest. 58. art. 7. ad 3. *Quod veniente perfecto evacuatur imperfectum, quod ei opponitur: sicut fides quae est eorum quae non videntur, evacuatur, visque veniente.* Non autem necesse est, quod adveniente perfecto, evacuetur imperfectum, quod ei non opponitur. Sicut quia imperfectio cognitionis vespertinae, non opponitur perfecti cognitionis matutinae, per illam non evacuatur, ut ibidem docet Sanctus Thomas. Unde cum Theologia nostra non opponatur visioni beatae, quia non importat invidentiam positivam, sicut fides, sed negativam tantum (ut antea exposuimus) non evacuatur adveniente visione, sicut fides, sed potius petfi-

citur, & consummat, sicut charitas: sicut donum scientiae, & sapientiae, aliaeque virtutes, & dona, quae non repugnant statui beatitudinis.

ARTICULVS III.

Quodnam sit subiectum vel obiectum nostrae Theologiae?

§. I.

Quibusdam praemissis difficultas resolvitur.

Notandum primò ex Capreolo quaest. 4. 21 prologi art. 1. concl. 2. quod in qualibet scientia aliquo modo differunt subiectum, & obiectum; obiectum enim scientiae est conclusio in illa demonstrata: subiectum vero est illud quod subijcitur in conclusionibus, & de quo praedicata aliqua, seu passiones demonstrantur. Veruntamen secundum communem Theologorum usum, subiectum & obiectum, pro eodem communiter accipiuntur, & idcirco in titulo quaerimus, quodnam sit subiectum, vel obiectum Theologiae.

Notandum secundò, obiectum esse duplex, aliud materiale, aliud formale. Obiectum materiale, dicitur illud, quod non per se & ratione sui attingitur à scientia, sed ratione obiecti formalis. Formale autem est illud, quod per se & ratione sui consideratur: v. g. in potentia visiva, corpus est obiectum materiale, quia non percipitur ratione sui, sed ratione coloris quo afficitur: ipse vero color, quia percipitur ratione sui, dicitur obiectum formale.

Notandum tertio cum Cajetano, hic art. 3. obiecti formalis duas esse rationes formales distinguendas: aliam quae dicitur ratio formalis quae: aliam quae vocatur ratio formalis sub qua. Ratio quae est res ipsa quae à potentia, vel scientia percipitur: ratio sub qua illa dicitur, quae mediante ratio quae in esse rei consideratur. v. g. in eadem potentia visiva, ratio quae, est color: ratio vero sub qua, est lux, quia mediante luce visiva percipitur colorem.

Notandum quarto, aliquid posse dici revelatum dupliciter. Primò, formaliter & immediatè, sicut revelatum est, Deum esse trinum, Christum esse nomen. Secundò, virtualiter & mediatè, quando scilicet in re immediatè revelata, alia virtualiter continetur, vel tanquam effectus in causa, vel proprietates in essentia, quae per discursum deducitur: quo pacto in ista propositione, *Christus est homo*, haec, *Christus est risibilis*, virtualiter, & mediatè censetur revelata. His praesuppositis.

Dico, obiectum formale & specificativum Theologiae, esse Deum, sub ratione Deitatis, ut cadit sub revelatione virtuali: ita quod ipsa Deitas sit ratio formalis quae: revelatio vero divina, virtualis, & mediata, ratio formalis sub qua. Obiectum autem materiale, extensivum, & terminativum, quodcumque revelatum à Deo. In hac sententia sic explicata, iam ferè omnes conveniunt: quamvis olim quidam antiqui Theologi assignaverint alia diversa obiecta, ut res & signa, Christum ut Redemptorem, vel opus nostrae reparationis, Deum ut praemiatorem, vel ut ultimum finem, actum meritorium, & similia: *Attendentes* (inquit S. Doctor hic art. 7.) *ad ea quae tractantur in ista scientia, non ad rationem secundum quam considerantur.*

Prima